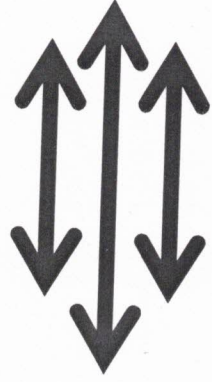
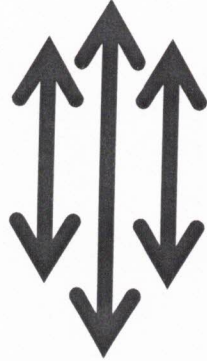

नेपाली सेना
श्री भर्ना छनौट निर्देशनालय, कार्यरथी विभाग,
जंगी अड्डा

मुल पण्डित उ.से. (आन्तरिक) पदको लिखित परीक्षाको
पाठ्यक्रम

२०७७

नेपाली सेना
मुल पण्डित उ.से. (आन्तरिक) पदको लिखित परीक्षाको
पाठ्यक्रम

समय: ३ घण्टा ३० मिनेट

पूर्णाङ्क : १५०

उत्तीर्णाङ्क : ६०

यो पाठ्यक्रम नेपाली सेनाको मुल पण्डित उ.से. (आन्तरिक) पदको उम्मेदवार छनौट परीक्षाको लागि निर्धारण गरिएको हो । लिखित परीक्षामा सरिक हुने उम्मेदवारहरूको पेशा सम्बन्धी विषयलाई आधारमानी प्रश्नहरू सोधिने छ ।

- (क) लिखित परीक्षाको माध्यम नेपाली/संस्कृत वा दुवै भाषा हुनेछ ।
- (ख) लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र अर्को चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराईनेछ ।
- (ग) प्रश्नपत्र निर्माण गर्दा पाठ्यक्रममा समावेश भएका सबै विषयहरूलाई यथासंभव समेटिनेछ ।
- (घ) बस्तुगत र विषयगत संयुक्त रूपमा पूर्णाङ्क र उत्तीर्णाङ्क कायम गरिनेछ ।
- (ङ) बस्तुगत र विषयगत परीक्षाको पाठ्यक्रम एउटै हुनेछ ।
- (च) बस्तुगत र विषयगत विषयको लिखित परीक्षा एकैपटक वा छुट्टाछुट्टै गरी लिन सकिनेछ ।
- (छ) यो पाठ्यक्रम मिति २०७७/०६/१६ गतेबाट लागु हुनेछ ।

लिखित परीक्षाको योजना र पाठ्यक्रम

विषय	पूर्णाङ्क	उत्तिर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्न संख्या अङ्क	समय
पेशा सम्बन्धि	७५	६०	बस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs) ७५	७५ प्रश्न x १ अङ्क=७५	१ घण्टा
	७५		विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर ९x ५ = ४५	९ प्रश्न x ५ अङ्क = ४५	२ घण्टा ३० मिनेट
				लामो उत्तर ३x १० = ३०	३ प्रश्न x १० अङ्क = ३०	

नेपाली सेनाको मुल पण्डित उ.से. (आन्तरिक) पदमा प्रवेश गर्नको लागि नेपाल सरकार शिक्षा तथा संस्कृति मन्त्रालय पाठ्यक्रम पाठ्यपुस्तक तथा निरीक्षण विकास केन्द्र सानो ठिमी भक्तपुरबाट प्रकाशित कक्षा ६, ७, ८, ९ र १० को कर्मकाण्ड, पञ्चाङ्ग (पात्रो) तथा गीताप्रेष, गोरखपुरबाट प्रकाशित सम्बन्धित विषयका पुस्तकहरुमा आधारित छ।

पेशा सम्बन्धी विषयको पाठ्यक्रम

१. प्रातर्जागरणम्, शौचाचारः, स्नानविधिः, प्रातःस्तुतिः, सन्ध्याविधि तथा श्रावणीस्नानम्

- १.१ प्रातर्जागरणम्
- १.२ शौचाचार
- १.३ स्नानविधि
- १.४ प्रातः स्तुतिः
 - गणेशस्तुतिः
 - विष्णुस्तुतिः
 - शिवस्तुतिः
 - सूर्यस्तुतिः
 - देवीस्तुतिः
 - नवग्रहस्तुतिः
 - ऋषिस्तुतिः
 - प्रकृतिस्मरणम्
 - पुण्यश्लोकाः
- १.५ सन्ध्याविधि
- १.६ श्रावणीस्नानम्

२. यज्ञोपवीत निर्माणाभि मन्त्रण धारणविधिः, भोजनविधिः, शयनविधिः, पञ्चाङ्गज्ञानम्, सङ्कल्पवाक्यम्, पञ्चगव्य निर्माणम्, अर्घ्यस्थापना, रङ्गवलीरचनाज्ञानम्

- २.१ यज्ञोपवीतधारणविधिः
- २.२ भोजनविधिः
- २.३ शयनविधि
- २.४ पञ्चाङ्गज्ञानम्
 - संवत्सराः
 - अयने
 - ऋतवः
 - मासाः
 - पक्षौ
 - तिथयः
 - वासराणि

- नक्षत्राणि
- योगाः
- करणानि
- सूर्यचन्द्रवृहस्पतीनां राशिज्ञानम्
- रुद्रिपाठे दिवसविचारः
- मेरुतन्त्रे शिववासफलसारिणीज्ञानम्

२.५ सङ्कल्पवाक्यम्

- प्रायश्चित्तो यज्ञान्तगोदानञ्च
- प्रतिज्ञासङ्कल्पः
- होमसङ्कल्पः

२.६ पञ्चगव्यनिर्माणविधिः

२.७ कर्मपात्रनिर्माणविधिः

२.८ अर्घ्यस्थापनम्

२.९ रङ्गवलीरचनाज्ञानम्

३. स्वस्तिवाचनमन्त्राः, दीपकलशगणेशपूजा, पुण्याहवाचनम्, रक्षासूत्रपूजनम्, ब्राह्मणवरणम्, रुद्राभिषेकः, सत्यनारायण पूजाविधिः, पाञ्चायनदेवता पूजनविधिश्च

३.१ स्वस्तिवाचनमन्त्राः

- वैदिकस्वस्तिवाचनमन्त्राः
- देवस्मरणम्

३.२ दीपपूजनविधिः

३.३ कलशपूजनविधिः

३.४ गणेशपूजनविधिः

३.५ पुण्याहवाचनम्

३.६ रक्षासूत्रपूजनम्

३.७ ब्राह्मणवरणम्

३.८ समस्त रुद्राभिषेकपद्धतिः

३.९ समस्त सत्यनारायण पूजाविधिः

३.१० पाञ्चायतनदेवता पूजाविधिः

४. अग्निस्थापनापद्धत्युक्तः सामान्यहोमविधिः षोडशसंस्कारश्च

४.१ अग्निस्थापना विधिः

४.२ गर्भाधानादिसंस्काराः

४.२.१ गर्भाधानम्

४.२.२ पुंसवनम्

४.२.३ सीमन्तोन्नयनम्

४.२.४ जातकर्म (षष्ठिकादेवीपूजा)

- ४.२.५ नामकरणम्
- ४.२.६ अन्नप्राशनम्
- ४.२.७ कर्णवेधः

५. प्रचलितानेकपूजा व्रतोद्यापनविधयः

५.१ व्रतपूजाविधिः

- ५.१.१ श्रीकृष्णजन्माष्टमी पूजाविधिः
- ५.१.२ अनन्त पूजनविधिः
- ५.१.३ हरितालिका पूजाविधिः
- ५.१.४ ऋषिपञ्चमी पूजाविधिः
- ५.१.५ गौरापर्व पूजाविधिः
- ५.१.६ शारदीय नवरात्रान्तर्गतदुर्गापूजनविधिः
- ५.१.७ गोपूजनविधिः
- ५.१.८ लक्ष्मीपूजनविधिः
- ५.१.९ भातृपूजनविधिः
- ५.१.१० छठ पूजाविधि
- ५.१.११ तुलसी पूजनविधिः
- ५.१.१२ सरस्वती पूजनविधिः
- ५.१.१३ पौष रविवार व्रतपूजनविधिः
- ५.१.१४ शिवरात्रि पूजाविधिः
- ५.१.१५ रामनवमी पूजाविधिः
- ५.१.१६ एकादशी पूजाविधिः
- ५.१.१७ पूर्णिमाव्रते चन्द्रपूजनम्
- ५.१.१८ श्रीस्वस्थानीव्रत पूजनविधिः

५.२ व्रतोद्यापनविधयः

- ५.२.१ मण्डपपूजाविधिः
 - सर्वतोभद्रपूजा
- ५.२.२ हरितालिकाव्रतोद्यापनविधिः
- ५.२.३ ऋषिपञ्चमीव्रतोद्यापनविधिः
- ५.२.४ कृष्णाष्टमीव्रतोद्यापनविधिः
- ५.२.५ अनन्तचतुर्दशीव्रतोद्यापनविधिः
- ५.२.६ एकादशीव्रतोद्यापनविधिः
- ५.२.७ श्रीरामनवमीव्रतोद्यापनविधिः
- ५.२.८ पौर्णमासीव्रतप्रतिष्ठाविधिः
- ५.२.९ पौषार्कव्रतप्रतिष्ठाविधिः
- ५.२.१० श्रीस्वस्थानीव्रतोद्यापनविधिः
- ५.२.११ शिवरात्रिव्रतप्रतिष्ठाविधिः
- ५.२.१२ सोमवत्यमावास्याव्रतपूजनोद्यापनविधिः

५.२.१३ प्रदोषव्रतपूजनोद्यापनविधिः

- सर्वव्रतप्रतिष्ठान्ते उत्तराङ्गकर्मः

६. शिलान्यास गृहप्रवेश वास्तुपूजा आध्युदयिकश्राद्ध मातृका पूजा ग्रहशान्ति व्रतबन्धविधि विवाहविधयः

- ६.१ शिलान्यास विधिः
- ६.२ गृहप्रवेशविधिः
- ६.३ वास्तुपूजनविधिः
- ६.४ आभ्युदयिकश्राद्धविधिः
- ६.५ मातृकापूजनविधिः
- ६.६ ग्रहशान्तिपूजनविधिः
- ६.७ शाला(मण्डप) निर्माणं संस्कारश्च
- ६.८ व्रतबन्धविधिः
 - चूडाकर्मविधिः
 - उपनयनविधिः
 - समावर्तनविधिः
 - वेदारम्भविधिः
- ६.९ समस्त विवाहपद्धतिः

७. श्राद्धविधिः

- ७.१ समस्त तर्पण विधिः
- ७.२ समस्त एकोद्दिष्टश्राद्धविधिः
- ७.३ समस्त एकपार्वणश्राद्धविधिः
- ७.४ समस्त पार्वणश्राद्धविधिः
- ७.५ समस्त तीर्थश्राद्धविधिः

८. अन्त्यकर्मविधिः

- ८.१ समस्त दशदानविधिः
- ८.२ समस्त पञ्चधेनुदानविधिः
- ८.३ दाहसंस्कारः
 - चितानिर्माणम्
 - शवसंस्कारः
 - चितायां शवस्थापनम्
 - शवस्य वक्षस्थलेऽन्नद्रव्यस्थापनम्
 - पञ्चकमरण दाह विशेषः
 - अग्निदानम्
 - अर्धहोमः
 - अस्थिप्रक्षेपः

- चितापिण्डदानम्
- ८.४ दशगात्रविधिः
- ८.५ पाथेयश्राद्धविधिः
- ८.६ अष्टमहादानविधिः
- ८.७ एकादशाहे क्रियाकर्म
 - शय्यादानम्
 - काञ्चनपुरुषदानम्
 - द्विजदम्पतीपूजनम्
 - वृषोत्सर्गविधिः
 - आद्यमासिकश्राद्धविधिः
 - आद्याब्दिकश्राद्धविधिः
 - उदककुम्भदानम्
 - ऊनमासिकादिपञ्चदशश्राद्धविधिः
 - तन्त्रेणोनादिपञ्चदशमासिकश्राद्धप्रयोगः
- ८.८ द्वादशाहे क्रियाकर्म
 - सपिण्डीकरणप्रयोगः
 - सपिण्डोत्तरपाथेयश्राद्धविधिः
 - पञ्चक शान्ति
 - नारायणबली विधिः
 - त्रिपिण्डीश्राद्ध विधिः
- ८.९ मासिकश्राद्धविधिः
- ८.१० अस्तिक्षेपविधिः

९. प्रचलितान्यपूजाविधयः

- ९.१ प्रचलितान्यपूजाविधयः
 - सप्ताहमण्डपपूजाविधिः
 - लक्ष्यवर्तिकादीपदानविधिः
 - चतुरशीतिपूजा / सहस्रचन्द्रदर्शनोद्यापनपद्धतिः
 - कालसर्पयोगस्तच्छान्तिपूजनविधिः
 - मूलनक्षत्रजातस्य शान्तिविधिः
 - अश्लेषानक्षत्रजातस्य शान्तिविधिः
 - अर्कविवाह एवं कुम्भविवाह विधिः
 - रविसप्तमीव्रतपूजनविधिः
 - अदुःखनवमीव्रतपूजनविधिः
 - आत्म (म्ह) पूजनविधिः
 - ध्वजा (निशान) पूजनविधिः
- ९.२ प्रचलितसुक्तपाठम्
 - पुरुषसुक्तम्

- श्रीसुक्तम्
- पितृसुक्तम्
- रामगीता
- नारायणकवचम्
- श्रीदुर्गासप्तशती

९.३ नेपालस्थ धार्मिकभूमयः

- वराहक्षेत्रम्, मिथिलाक्षेत्रम्, पाशुपतक्षेत्रम्, हरिहरक्षेत्रम्, मुक्तिक्षेत्रम्, स्वर्गद्वारी, लुम्बिनीसहित नेपालस्य धार्मिक क्षेत्रस्य महत्त्वम्

९.४ गङ्गादिनदीनां महत्त्वम्

- गङ्गायमुनासरस्वतीगोदावरीनर्मदाकौशिकीगण्डकीसालीनलीत्रियुगाकमला-वागमति इत्यादि नदीनामहत्त्वम्

१०. विविध विषय

१०.१ निशान, युपः, भण्डा परिचयसहित पूजन विधिः

१०.२ निशान प्राणप्रतिष्ठा परिचयसहित पूजन विधिः

१०.३ निशान ध्वजा (फर्दा) परिवर्तन परिचयसहित पूजन विधिः

१०.४ वार्षिकोत्सव विधिः

१०.५ अभिप्रेरणात्मक प्रवचन विषयाः

१०.६ अष्टाङ्ग योग परिचयः

१०.७ सर्वदेव प्रतिष्ठा विधिः

१०.८ सिद्धान्त एवं फलित ज्योतिषशास्त्र

(क) विवाह, व्रतबन्ध जुराउने, मुहूर्त विचार (साइत), वारवेला, होराज्ञान

(ख) जन्मपत्रिका निर्माण

- इष्टघडि, भयात, भभोग, लग्नस्पष्ट, ग्रहस्पष्ट

(ग) कुण्डली निर्माण

- जन्म, राशि, नवमांश, भाव

(घ) दशा साधन

- त्रिभागी, विंशोत्तरी, योगिनी

(ङ) ग्रहज्ञान

- शत्रु, मित्र, उच्च, नीच, सम, वर्ण, स्वामी, मूल, त्रिकोण

(च) भाव, भावेश, भावद्रष्टा, भावस्थ

(छ) लघुपाराशरी

- आयु, वृत्ति, विद्या, विदेश, प्रेम, विवाह, परिवार

(ज) शान्ति प्रकरण

- मूल, अश्लेषा, ज्येष्ठा, मघा जन्मशान्ति, गण्डान्त शान्ति (नक्षत्र, तिथि), औशी, चतुर्दशी जन्मशान्ति, दन्तोत्पत्ति शान्ति, काकस्पर्श, विष्ठा मैथुनश्च शान्ति, नवग्रह शान्ति विधिः ।

१०.९ निर्णय खण्ड

- एकादशी
- व्रतपर्व
- पर्वविशेष भक्षाभक्ष
- जननाशौच
- मरणाशौच

१०.१० अन्य

- विदुरनीति, चाणक्यनीति, मनुस्मृति
- श्रीमद्भागवत, श्रीमद्देवीभागवत
- रामायण, महाभारत
- सप्तशती चण्डी
- नेपालमा प्रचलित धार्मिक संस्कार र परम्परा सम्बन्धी संक्षिप्त ज्ञान

द्रष्टव्य :

नेपाली सेनाका पण्डितहरुले सबै कामको उच्चारण संस्कृत मै गर्नुपर्ने भएकोले प्रश्नपत्र संस्कृत भाषा मै बनाउँदा अझ बढी उपयोगी हुने हुनेछ ।

माथि उल्लेखित पाठ्यक्रमका एकाइहरुबाट सोधिने प्रश्नहरुको संख्या निम्नानुसार हुनेछ

परिच्छेद सङ्ख्या:	अङ्कभार:	बहुवैकल्पिक प्रश्नसङ्ख्या:	संक्षिप्तोत्तरात्मक प्रश्नसङ्ख्या:	विवेचनात्मक प्रश्नसङ्ख्या:
१	२०	१५	१	-
२				
३	३०	१५	१	१
४				
५	३०	१५	३	-
६				
७	३०	१५	१	१
८				
९	४०	१५	३	१
१०				
पूर्णाङ्कः	१५०	७५ प्रश्नः १ अङ्कभारः=७५	९ प्रश्नः X ५ अङ्काः=४५	३ प्रश्नः X १० अङ्काः=३०

[Signature]

[Signature]

[Signature]

[Signature]

[Signature]

मुल पण्डित उ.से. (आन्तरिक) पदको पेशागत विषयको
प्रयोगात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

समय:- ३० मिनेट

पूर्णाङ्क :- ५०

उत्तीर्णाङ्क :- २५

क्र.सं.	विषय बस्तु शिर्षक	अंकभार	समय
१.	देवकार्य	२०	३० मिनेट
२.	पितृकार्य	१०	
३.	ज्यौतिष	१०	
४.	अभिप्रेरणात्मक प्रवचन	१०	
जम्मा		५०	३० मिनेट

द्रष्टव्य :

उत्तर अपेक्षाको माध्यम :- विषय प्रवेश, सामाग्री संयोजन, मन्त्रोच्चारण, स्पष्टता, शिघ्रता, सफाई, आत्मविश्वास, प्रस्तुति, समय संयोजन र समापन हुनेछन् ।

समाप्त

